

Andrić Edit

SZAKNYELV – TERMINOLÓGIA – TÖBBNYELVŰSÉG

Professional language – terminology – multilingualism

2007. november 21. és 22. között az újvidéki BTK Magyar Tanszékén sor került a hagyományos Egyetemi Nyelvészeti Napok című rendezvényre, amelyet rendszeresen 1994 óta tartanak dr. Papp György szervezésében. A rendezvénysorozatnak előzményei is voltak, de ettől az évtől kezdődően megszakítás nélkül egy-egy fontos nyelvészeti kérdéstről tanácskoztak a tanszék nyelvész tanárai, külföldi szakelőadók és nyelvészeti érdeklődésű egyetemi hallgatók is.

A 2007. évi tanácskozás témája a magyar szaknyelv és annak vajdasági vetülete volt. Először Papp György tanulmányát hallgattuk meg, amelyet Molnár Csikós László ismertetett, s amelyben a szerző a szaknyelvi terminológia időszerű gondjait taglalja: a terminológiai rendszerek gyors áramlását a nemzeti nyelvbe, a társadalom minden rétegébe, a kétnyelvű kisebbségi közösségek és az elszigetelt magyar mikroközösségek nyelvhasználatába, ahol egyfajta szétfejlődési folyamatnak vagyunk tanúi. A tanulmány ezenkívül a terminológia megközelítési szempontjait veszi számba: a kommunikációs közösségről, a tudományos-szakmai kommunikáció és a szakszöveg viszonyáról, a nyelvi valóságháttérrel és a terminológiai jelek természetéről értekezik.

Ezúttal is, mint eddig minden évben, külföldi vendégek is jelen voltak a tanácskozáson, bemutatva egy-egy magyarországi műhely munkásságát. Fóris Ágota a szombathelyi Berzsenyi Dániel BTK Interkulturális Tanulmányok Intézete Terminológiai Innovációs Központjának vezetője tanulmányának célja az volt, hogy rámutasson a nemzetközi és a magyar terminológia összefüggéseire, a paradigmaváltás okaira és következményeire, a megváltoztatott környezet, az új feladatok következtében felmerülő új célok és módszerek és újfajta szemlélet szükségességére.

Láncz Irén előadásával megnyitotta a nyelvésztudományban használatos terminológiával foglalkozó előadások sorozatát. Dolgozatában bemutatta az újabb elméletek és grammatikák műszavainak jellemző sajátosságait, s kitért arra is, hogy mennyiben igaz az a megállapítás, hogy a nyelvészetben „dúsan tenyésznek az idegen szavak”. Cseh Márta referátuma a Brančić–Derra szótárban

előforduló nyelvészeti terminológiát vizsgálja. Kitér arra, hogy az itt jelentkező szakszavak közül melyek használatosak még ma is, s hogy milyen változások mentek végbe a használatukat illetően. Pásztor Kicsi Mária az aktuális mondat-tagolás vizsgálatának terminológiai kérdéseit taglalta, Kovács Rácz Eleonóra pedig a szociolingvisztikai terminológia néhány fogalmkörét tanulmányozta, a nyelvi jelenségek megnevezésének és meghatározásának összefüggéseit, változását és alakulását kutatta.

Katona Edit azt vizsgálta, hogyan mutatkozik meg a test és lélek kettőssége metaforáinkban. Miképpen testesül meg a lélek szóképek segítségével, hogyan beszélünk a test és lélek dolgairól az ősi tudást alkalmazva. A szerző a költészetből emelt ki példákat de a gimnazistákkal is végzett felmérést s ennek eredményeit mutatta be dolgozatában.

Rajslí Iлона nyelvtörténeti megközelítésű előadása a szaknyelvi reliktumokról szólt, a régi magyar nyelvben az egyes nyelvhasználati rétegeken belüli átjárhatóságról. Megállapítja, hogy a mai szó- és szóláskészlet számos szakma, foglalkozás szakszavát örzi meg, miközben ezek az elemek jelentésváltozások sorát élték meg.

Andrić Edit a jogi és társadalmi-politikai terminológia általános kérdéseiről beszélt, különös tekintettel a vajdasági magyar jogi terminológia alakulására.

A másik magyarországi vendég Kurtán Zsuzsa volt, aki a Veszprémi Egyetemen a szaknyelvvel kapcsolatos tárgyakat tanítja, tanulmányában arra irányította a figyelmet, hogy a szakmai nyelvhasználat elemzése során a szakszavakat, szakkifejezéseket előfordulásuk szövegkörnyezetében célszerű vizsgálni. Természet- és társadalomtudományi szakszövegek példái alapján kerültek bemutatásra azok a főbb szempontok, amelyek támpontul szolgálhatnak a szövegek szakszavainak és szakkifejezéseinek értelmezéséhez.

Molnár Csikós László a regionális szaknyelvek lehetőségeit értelmezte. Arról beszélt, hogy a szaknyelvek elsősorban nemzetközi szinten vannak standardizálva, de egységes nemezeti szaknyelvek is kialakultak, s mindez a terminológiában és a nomenklatúrában jut kifejezésre. A szerző szerint a szaknyelvek is regionalizálódnak, s így a nemzeti szaknyelvnek is létrejönnek regionális változataik.

Csorba Béla a földrajzi nevek történelmi változatairól értekezett, megállapítva, hogy a nevek cserekereskedelme nyelvek és kultúrák között szinte ősidők óta tart, s egyben hangoztatta, hogy a kisebbségi közösségek és kultúrák esetében alapvető fontosságú megismerni és ismertetni a földrajzi nevek anyanyelvi változatát. A tanulmány szójegyzéket is tartalmaz, amely feltünteti a földrajzi nevek történelmi változatait.

Az Egyetemi Nyelvészeti Napokon nemcsak a tanszék tanárai, munkatársai és vendégei vesznek részt, hanem a hallgatók is bemutatkoznak egy-egy sikeresebb dolgozatukkal. Ezúttal négy hallgató szemináriumi munkáját hall-

gathattuk meg. Brenner János a Magyar Szó számítógépes rovatának számítástechnikai szakszavairól készített érdekes beszámolót, Majláth Ágota a topolyai ragadványnevekről beszélt, Novák Anikó a kompetencia fogalmának alakulását kísérte végig, Roginer Oszkár pedig az újvidéki középiskolások nyelvhasználatában használatos ételre és italtra vonatkozó szavakat gyűjtötte be.

A konferencia hagyománnyá vált részét képezik a kutatói beszámolók is, ahol a tanszék tanárai és munkatársai bemutatják a kutatói projektumok keretében folytatott munkájuk eredményeit.